



KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

SAAMBINDER



Brant County (Ontario, Canada)

11/11/2021
jaargang 100

nr **06**

Op 13 september 1972 preekte ds. W. Suijker voor een groep die de Christelijke Gereformeerde Kerk in de stad Hamilton had verlaten. In het dorp Ancaster werd in oktober een afdeling van Unionville gevormd. Die huurde de United Church. Op 8 januari 1975 institueerde ds. A.M. den Boer de gemeente Hamilton en twee maanden later, op 11 maart, nam hij de Bethelkerk in Ancaster in gebruik. Die werd in 2000 uitgebreid. Het ledental

steeg tot 165, maar slonk daarna, mede door het ontbreken van een eigen school en door de scheuring in het kerkverband. Vanwege de hoge huizenprijzen verhuisden veel leden naar het westen. Daarom werd daar op 28 oktober 2010 een school in Brant County als kerk in gebruik genomen. Sindsdien steeg het ledental van ongeveer 100 tot 300. Volgend jaar wordt een nieuwe kerkzaal aan het gebouw toegevoegd.

Een stervend leven..., wel nuttig

Hier lezen wij het antwoord van Johannes de Doper aan zijn discipelen. Waarom dit antwoord? Zij waren met zorg bezet. Ongerustheid vulde hun hart. Hun meester raakte steeds weer en meer volgelingen kwijt, want zij volgden Jezus.

Hij moet wassen, maar ik minder worden.

Johannes 3:30

Met die vraag gaan zij naar Johannes toe en zij zeggen: 'Rabbi, Die met u was over de Jordaan, Welken gij getuigenis gaaft, zie, Die doopt en zij komen allen tot Hem' (vers 26).

Dan geeft Johannes antwoord: 'Een mens kan geen ding aannemen, zo het hem uit den hemel niet gegeven is. Gij zelve zijt mijn getuigen dat ik gezegd heb: Ik ben de Christus niet; maar dat ik vóór Hem heen uitgezonden ben. Die de bruid heeft, is de Bruidegom, maar de vriend des Bruidegoms, die staat en Hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem des Bruidegoms. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld geworden. Hij moet wassen, maar ik minder worden' (Joh. 3:27-30).

Uit dit antwoord blijkt duidelijk dat Johannes hierin zijn vreugde had. Want dat was juist de vrucht op zijn prediking. Een vrucht waarin God werd verheerlijkt. Hij was toch alleen de wegbereider? Het was zijn werk om verloren zondaren, schuldverslagenen, doem- en strafwaardigen te wijzen op het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt.

ds. G. Pater,
Ouddorp

Johannes verblijdde zich dat er, door het afgesnedene aan 's mensenzijde heen, mochten komen tot de kennis van Christus. Daarom zegt Johannes: 'Hij moet wassen, maar ik minder worden'.

Plaatsmakend werk

De juichtoon van Johannes over zijn Meester is niet dezelfde roep zoals wij dat soms horen. Op veel plaatsen wordt geroemd in Jezus met vijf letters. Bij Zijn intocht in Jeruzalem heeft men ook geroepen: 'Hosanna, gezegend is Hij Die daar komt in de naam des Heeren'. Men had de mond vol van Hem, zonder zielsbevindelijk door Gods Woord en de Heilige Geest de plaatsmakende bediening voor Hem te hebben ingeleefd.

Hij moet wassen! Soms is men met grote ijver bezet om Zijn Naam te verbreiden. Natuurlijk is het de opdacht die Christus Zelf gaf aan Zijn discipelen: 'Predik het Evangelie aan alle creaturen'. Maar hoe moet Hij 'wassen'? Dat is de zaak!

Laten wij het onszelf eens afvragen of de blijdschap van Johannes ook de onze zijn mag! Want de blijdschap in het wassen (toenemen) van Jezus, ging gepaard met het minder worden (sterven) van Johannes! Hoe meer ik kwijt raak aan Jezus, hoe beter het is!

Och, het lijkt zo eenvoudig, maar wat Johannes mag beoefenen, is onmogelijk voor een mens. Tenzij Gods Geest dat leert. Immers, een mens leeft voor zichzelf, alles draait om zichzelf. Daar hebt u onze actieve doodstaat!

Maar om nu persoonlijk de gestalte van Johannes te leren verstaan, dat is genade. Hij wees af van zichzelf en werd verblijdt als zijn naam verdween en de Naam van de Zaligmaker verscheen! Wat een geheim. Zeker als Johannes straks in de gevangenis zit, is het 'wassen en minder worden' voor hem ook een groot raadsel. Dan gaat het niet meer over zijn hoorders, maar dan gaat het Johannes zelf aan!

Pijnlijke lessen

Ook in het ambtelijke leven is het genade om dit te leren. Sterven aan eigen inzet, waarde en naam, opdat de Naam Jezus verheerlijkt en het getal van Jezus' discipelen mag uitgebreid worden. Wat gebruikt de Heere soms wegen om mensen te laten sterven aan het hunne. Dan lijkt het alsof het helemaal verkeerd gaat. Pijnlijke lessen!

In dit nummer

4 Christenen in de Vroege Kerk [1]

6 De Bruidegom en Zijn bruid

20 Spreken tót en schrijven námens de doden

2 Een stervend leven... , wel nuttig

3 De zaligsprekingen [44]

5 Ds. A.F. Honkoop [5]

8 Bijbelstudie Jona [14]

9 Commentaar:
Gereformeerde gezindte in beweging

10 Boekennieuws

11 Kerknieuws

12 Berichten

12 Kerkdiensten

19 Jeugdtribune

De zaligsprekingen [44]

Zij zullen Gods kinderen genaamd worden

Want zij zullen Gods kinderen genaamd worden.
Mattheüs 5:9



Thomas Watson

Wonder als geleerd mag worden dat het bouwen door Gods Geest afbreken lijkt. Maar juist in een weg van afbraak bereikt de Heere Zijn doel. Welk doel? Zijn Naam zal zijn tot in eeuwigheid; zolang als er de zon is, zal Zijn Naam van kind tot kind voortgeplant worden; en zij zullen in Hem gezegend worden.

Gelukkig als geleerd mag worden op de leerschool van genade: Hij moet wassen, maar ik inleven dwazer, onrechtvaardiger en onheiliger te worden. Met andere woorden: dat ik al maar meer het leven uit mijn eigen hand mag leren verliezen. Een streep leren zetten door alles van mijzelf en zelfs door mijzelf! Opdat Christus een gestalte in mijn leven krijgt. Niet alleen voor het eerst, maar steeds weer opnieuw. Een noodzakelijke les. Ellende, verlossing en dankbaarheid.

Johannes heeft uitgeroepen: 'Hij moet wassen, maar ik minder worden'. Een dierbare waarheid. Maar ook Johannes moest meer en meer gaan inleven wat hij aan de veren van de Jordaan heeft uitgesproken. Hierin zal de Kerk nooit uitgeleerd raken. Op aarde wordt er hier maar iets van geleerd.

Wonder als geleerd mag worden dat het bouwen door Gods Geest afbreken lijkt. Maar juist in een weg van afbraak bereikt de Heere Zijn doel.

Toekomst voor de Kerk

Wat zijn zij gelukkig die hier geen vreemdeling van blijven. Maar dat hun 'minder worden' bij de laatste snik een einde nemen zal, dan zal er zijn een geheel afsterven aan mijzelf, om dan Hem te mogen aanschouwen in Zijn eeuwige volheid.

Wat een toekomst voor de Kerk: eerst naar de ziel, daarna naar ziel en lichaam Hem te kennen zoals Hij is! Vol in Zijn wijsheid, rood in Zijn bloedgerechtigheid, heerlijk in Zijn heiligheid, ja, wat meer is: vol te worden met de gemeenschap Gods, waaruit wij ons gezondigd hebben in Adam! De volkomen verlossing. Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. En dat voor zo één!

In deze woorden staat het heerlijke voorrecht van de gelovigen opgetekend. Aan hen die vrede met God hebben gemaakt en proberen vrede te stichten onder de broeders, wordt deze grote eer verleend: Zij zullen Gods kinderen genaamd worden. Zij zullen 'genaamd worden'; dat wil zeggen dat God hen als kinderen zal beschouwen en achten.

God noemt nooit iets ten onrechte met een bepaalde naam. Wie geen kind is, noemt Hij geen kind. Lukas 1:76: 'En gij, kindeke, zult een profeet des Allerhoogsten genaamd worden'. Het wil zeggen dat gij dat zult zijn. Zij zullen Gods kinderen genaamd worden, dat wil zeggen dat ze als kinderen beschouwd en aangenomen zullen worden.

De leer die daaruit voortvloeit, is deze: De vredestichters zijn de kinderen van de Allerhoogste. In de Schrift wordt gezegd dat God vele kinderen heeft: *Door eeuwige generatie*. Zo is alleen Christus naar Zijn natuur de Zoon van Zijn Vader. Psalm 2:7: 'Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd'. *Door schepping*. Zo zijn de engelen de zonen van God. Job 38:7: 'Toen de morgensterren tezamen vrolijk zongen en al de kinderen Gods juichten'. *Door deel te hebben aan waardigheid*. Zo wordt er van de koning en van heersers gezegd dat ze kinderen van de hoge God zijn. Psalm 82:6: 'Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden, en zijt allen kinderen des Allerhoogsten'. *Door een duidelijke belijdenis*. Zo heeft God vele kinderen. Schijnvromen bedenken een recht op het kindschap. Genesis 6:2: 'Gods zonen zagen de dochteren der mensen aan, dat zij schoon waren'. *Door ware heiligmaking*. Zo zijn alle gelovigen in het bijzonder en bij uitstek de kinderen van God.

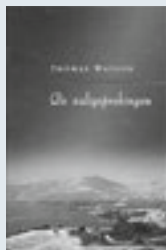
Om dit duidelijk te maken en uit te breiden, en opdat de gelovigen veel lieflijkheid uit deze bloem van het Evangelie mogen halen, zal ik zeven bijzonderheden laten zien en daarover spreken.

1. Wij zijn van nature geen kinderen van God.
2. Wat is het om kinderen van God te zijn?
3. Hoe wij tot kinderen worden gemaakt.
4. De kenmerken van Gods kinderen.
5. De liefde van God als Hij ons tot kinderen maakt.
6. De eer van Gods kinderen.
7. De voorrechten van Gods kinderen.

Van nature zijn wij geen kinderen van God

Van nature zijn wij geen kinderen van God. Het is zoals Hiëronymus zegt, dat wij niet als kinderen van God worden geboren, maar tot kinderen worden gemaakt. Van nature zijn wij vreemdelingen voor God, zwijnen, geen zonen (2 Petr. 2:22). Zal iemand zijn bezit aan zijn zwijnen vermaken? Hij zal ze eikels geven, maar niet zijn sieraden. Van nature hebben wij de duivel als onze vader. Johannes 8:44a: 'Gij zijt uit de vader de duivel'. Een goddeloze moet zijn stamboom maar zoeken in de archiefstukken van de hel.

(wordt vervolgd)



Uit: "De zaligsprekingen",
Thomas Watson
(uitg. Den Hertog).



De verbreding van het christendom

Vorig jaar hebben we wat kunnen lezen over de geschiedenis en de leer van de Vroege Kerk. De kerkgeschiedenis van de eerste eeuwen van onze jaartelling blijft echter de moeite van het bestuderen waard. De levenswandel en levenspraktijk van de vroege christenen is voor ons een bemoedigend voorbeeld. In zes artikelen bezien we opnieuw enkele aspecten van de Vroege Kerk. De eerste vier afleveringen gaan over de groei en verbreding van het christendom.

J.N. Mouthaan,
Veenendaal

een absolute minderheid. Dat gold niet alleen in Korinthe, ook in andere plaatsen vormden de christenen een relatief kleine groep. Dat is voor de eerste christenen een worsteling geweest. Weinig levende voorbeelden, weinig schouwers die het werk kunnen dragen en ook nog eens omringd door een cultuur die doordrongen is van afgoderij en zedeloosheid. Afvalligheid en ketterij vormden grote gevaren voor het voortbestaan van de gemeenten. Juist in de latere brieven zoals 2 Timotheüs, 2 Petrus, Judas en 1 Johannes lezen we daar veel over. Het getal geeft echter niet de doorslag. God telt anders.

Petrus troost zijn lezers met te verwijzen naar de ark. Ten tijde van de zondvloed bestond de kerk ook maar uit acht zielen, maar ze werd toch behouden (1 Petr. 3:20). Voor de vroege christenen was de hoop van levensbelang, gegrond op de opstanding van Christus. Zonder deze opstandingshoop was er voor de vroege christenen weinig uitzicht. Valt hieruit voor onze tijd niet veel te leren en af te leren?

De gemeente in Korinthe in de tijd van Paulus schat men op ongeveer veertig tot vijftig personen.

Jeruzalem

De leider van de gemeente in Jeruzalem was Jakobus, de broeder des Heeren. Bij de Joden had hij de bijnaam 'de rechtvaardige', vanwege zijn nauwgezette levenswandel volgens de wet van Mozes. In het jaar 62 werd hij echter gewelddadig ter dood gebracht. De joodse geschiedschrijver Flavius Josephus vertelt dat dit vooral kwam door toedoen van de hogepriester Ananus, zoon van de Annas uit het Nieuwe Testament, een sadduceeër ("Joodse oudheden", boek 20, hoofdstuk 9, par. 1). De kerkvader Eusebius (ca. 260-ca. 340) vertelt dat hij van de tinne van de tempel is gegooid en met een stuk hout is doodgeslagen ("Kerkelijke geschiedenis", boek 2, hoofdstuk 23, paragraaf 3). Voor de joods-christelijke gemeenschap werd het in Jeruzalem steeds gevaarlijker. De Heere Jezus had tijdens Zijn omwandeling geprofeteerd dat Jeruzalem verwoest zou worden en dat Zijn volgelingen bij het naderen van de legers moesten vluchten (vergelijk Mark. 13:14 met Luk. 21:20). In het jaar 66 vlucht de gemeente daarom naar Pella, een stad in Perea.

(wordt vervolgd)



Dat het christendom in de eerste eeuwen zo snel verbreid is, heeft vaak de aandacht van historici getrokken. Hoe kan het toch dat zo'n kleine beweging uit Galilea kon uitgroeien tot een wereldgodsdienst? Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het eerst nodig iets te weten over de omvang en de snelheid van de groei van het christendom. De socioloog Rodney Stark heeft daar onderzoek naar gedaan en hij komt tot de volgende cijfers:

Jaar	Aantal christenen	Percentage van de bevolking
40	1.000	0,0017
50	1.400	0,0023
100	7.530	0,0126
150	40.496	0,07
200	217.795	0,36
250	1.171.356	1,9
300	6.299.832	10,5
350	33.882.008	56,5

Het is goed om aan de hand van deze cijfers wat langer stil te staan bij de groei van het christendom.

Klein begin

Wat de eerste eeuw betreft, zijn de aantallen voor de jaren 40 en 50 te laag. Het boek Handelingen leert ons dat dat de gemeente in Jeruzalem vrij snel na het Pinksterfeest al uit vijfduizend mannen bestaat (Hand. 4:4). Lange tijd vormt de gemeente in Jeruzalem daarmee de grootste christelijke gemeente in het Romeinse Rijk. Tot aan de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus is dit de moedergemeente van de christelijke gemeenten. De andere gemeenten, verspreid door het Romeinse Rijk, zijn veel kleiner geweest. De gemeente in Korinthe in de tijd van Paulus schat men op ongeveer veertig tot vijftig personen. In een grote stad als Korinthe met ongeveer zevenhonderdduizend inwoners vormden de christenen dus

Geleid door zijn Meester om leiding te geven

W.B. Kranendonk,
Amersfoort

Nuchter, zakelijk en met overwicht. Zo leidde ds. A.F. Honkoop synodevergaderingen. 'Maar ik kan alleen leiding geven als ik word geleid door mijn Meester', zei hij eens tegen enkele ambtsbroeders.

In zekere zin was ds. Honkoop de kapitein op het schip. Hij had gezag en gaf leiding. 'Hij was echter geen leider die blindelings gevolgd moest worden. Zo wilde hij niet zijn', zeggen predikanten die hem in kerkelijke vergaderingen hebben meegemaakt. Ds. Honkoop gaf ruimte voor discussie, luisterde naar de verschillende meningen en zorgde ervoor dat er niet over standpunten en gevoelens werd heen gewalst. 'Met verschillen van mening kon hij goed omgaan, mits de waarheid van Schrift en belijdenis niet in het geding was', zegt ds. A. Moerkerken die in verschillende hoedanigheden alle synodes meemaakte waarop ds. Honkoop preses was. 'Als de waarheid in het geding was, kon hij zeer beslist optreden'. Zestien keer was ds. Honkoop afgevaardigde naar de Generale Synode. De eerste keer in 1956, de laatste keer in 1998. Tijdens twaalf synodes was hij lid van het moderamen: vier keer als assessor-preses en zeven keer als preses. Het tekent het brede vertrouwen dat hij binnen het kerkverband had. Het toont ook aan dat zijn leidinggevende gaven erkend werden.

Ds. A. Vergunst

De eerste vier synodes dat ds. Honkoop in het moderamen zat, was hij de plaatsvervanger van ds. A. Vergunst. Met hem vormde hij als het ware een tandem; zij vulden elkaar aan. 'We waren broeders, we zijn broeders en we blijven broeders, ook als u straks naar Amerika vertrekt', zei ds. Honkoop in zijn slotwoord op de synode van 1980 tegen ds. Vergunst. Het was de laatste synodevergadering



die ds. Vergunst meemaakte en de enige keer dat hijzelf plaatsvervanger was van ds. Honkoop.

Voor ds. Honkoop was het helder: Een synode is geen stichtelijk gezelschap. Het is een kerkelijke vergadering waar kerkelijke belangen op een geestelijke en tegelijk zakelijk manier moeten worden besproken. Tijdens de synode van 1992 zei hij: 'Gemoedelijkheden zijn geen agendapunt'.

Als het ging om zakelijke punten zorgde ds. Honkoop ervoor dat de vergadering vaart hield. 'Broeders, we moeten wel tot een besluit komen', maande hij dan. Soms was hij dirigistisch zonder de kerkelijke regels uit het oog te verliezen. Zo kon hij pas begonnen predikanten, die sputterden als zij in een deputaatschap werden benoemd, kortweg zeggen dat tegenstribbelen geen zin had. Ook het klagen over werkdruk overtuigde hem niet. 'Wat druk? Toen ik begon, had ik veel meer consulentschappen dan jij. Waar praat je over?'

Behalve dat ds. Honkoop erop toezag

dat de vergaderingen in organisatorisch opzicht zakelijk en naar de regels van het kerkrecht verliepen, had hij ook een goed financieel inzicht. Het verbaasde zijn medebroeders in de bediening vaak hoezeer hij financiële stukken doorzag. Soms was te merken dat de handelaar in hem nog niet geheel verdwenen was. Wanneer standpunten tijdens de beraadslagingen niet nader tot elkaar kwamen of dreigden te verscherpen, gebruikte ds. Honkoop de pauzes weleens om broeders onder vier ogen tot kalmte en tot nuancering te brengen. Soms kreeg hij vanuit de vergadering het verzoek om, al dan niet samen met zijn plaatsvervanger, nog eens met een broeder, een kerkenraad of een deputaatschap te praten, zodat op een vervolgvergadering een standpunt of plan ter tafel kwam dat meer draagvlak had. Dat dit niet altijd goed afliep, herinnert ds. Moerkerken zich. Als assessor preses had hij eens samen met ds. Honkoop een kwestie moeten oplossen. Maar verschillende afgevaardigden lieten tijdens de bespreking blijken niet tevreden te zijn. Tijdens de pauze zei ds. Honkoop met een glimlach tegen ds. Moerkerken: 'Nou, zo'n pak slaag hebben wij nog nooit gehad'. 'Achter zo'n ietwat luchtige opmerking ging overigens een gevoelig hart schuil. Wat veel afgevaardigden niet beseften, was dat ds. Honkoop soms een kwetsbaar mens was, die zich gauw dingen aantrok'.

De Voorbidder

Dat het geestelijk belang van de gemeenten hem na aan het hart lag, bleek ook uit de preken die hij hield aan de vooravond van de eerste zitting van een Generale Synode. 'Zijn synodepreken waren diep geestelijk van inhoud', zegt ds. Moerkerken, die verschillende keren met hem in het moderamen zat. 'Het beslag daarvan was soms tijdens de vergaderingen nog merkbaar'.

Daarbij wees ds. Honkoop keer op keer op de noodzaak om het van de leiding van de Heere te verwachten. Zo sloot hij de synodepreek van 1995 af met de woorden: 'Leefde de Voorbidder niet, wij zouden u toeroepen: 'Laten we huiswaarts gaan'. In onszelf zijn wij onbekwaam tot enig goed, onbekwaam om synode te houden, om God te dienen en in Zijn kerk vruchtbaar te zijn. Maar als wij zien op die Jezus, houvast krijgen aan die Voorbidder, dan kunnen wij vergaderen'.

Volgende week deel 6:

ds. A.F. Honkoop, de prediker



De Bruidegom en Zijn bruid

J. van 't Hul,
Lieren

Als afsluiting van de studie aan de Theologische School te Rotterdam schrijven de studenten een eindscriptie. Nu zij alle drie tot dienaar van het Goddelijk Woord bevestigd zijn, leggen we ieder van hen enkele vragen voor over hun scriptie. Vandaag: ds. L. van der Kuijl en zijn scriptie over de vereniging en de gemeenschap van Christus met Zijn bruid.

Hoe kwam het onderwerp van uw scriptie tot stand?

'Het huwelijk tussen Christus en Zijn bruid is een mysterie. Het is een 'mysterion', zo staat er in het Grieks in de tekst uit Efeze 5:32. De Statenvertalers noemen het daarom terecht 'een verborgenheid'. Dat is ook de taal die Calvijn aan de vereniging en gemeenschap met Christus geeft. Woorden schieten tekort om dat geheim uit te drukken. Hoe kan zo'n hoge zaak onderwerp vormen voor onderzoek? Er zijn grote theologen geweest die zich er over gebogen hebben, zoals Owen, á Brakel en Comrie. In de zoektocht naar een onderwerp voor de eindscriptie van de Theologische School ben ik samen met ds. G. Clements, de docent dogmatiek, bij dit onderwerp uitgekomen. Het gaat hier over een teer en



Tot de vruchten die voortkomen uit de gemeenschaps-oefening met Christus rekent Calvijn de zelfverloochening, het kruisdragen en de overdenking van het toekomstige leven.

diep onderwerp. Laat dan vóór alle dingen gezegd zijn dat deze verborgenheid een zaak van het hart moet zijn!

Welke vraag heeft u zich als eerste gesteld?

'Vooral deze, en dat is ook de hoofdvraag van de scriptie geworden: 'Wat is de blijvende betekenis van de vereniging en gemeenschap met Christus bij Calvijn?' Vervolgens heb ik onderzoek gedaan naar de manier waarop een vertegenwoordiger van het puritanisme, John Owen, en een vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie, Alexander Comrie, over dit onderwerp spreken. Uiteindelijk heb ik geprobeerd een antwoord te vinden op de hoofdvraag in de context van vandaag: Wat is de blijvende betekenis van het spoor van onze vadersen?'

En, wat zegt Calvijn?

'Voor Calvijn was dit weliswaar niet een op zichzelf staand onderwerp, toch kunnen we zeggen dat de vereniging en gemeenschap met Christus de rode draad vormt van zijn denken. Fundamenteel bij Calvijn is het spreken over de Heilige Geest. Zonder die Geest blijft alles wat God de Vader en Zijn Zoon Christus aan de zaligheid hebben gedaan nutteloos voor de Kerk. De verborgen werking van de Geest is de band die de zondaar met Christus verenigt. Calvijn schrijft dat de werking van de Geest absoluut noodzakelijk is om de zondaar te verootmoedigen, te verbrijzelen voor God. De mens zal immers altijd te goed van zichzelf denken. In zijn Institutie schrijft Calvijn: 'Wanneer je het woord verbrijzeling hoort, moet je daar- onder telkens de verwonding van het hart verstaan die het onmogelijk maakt dat een mens die op de grond terneer ligt, over- eind komt. Door zo'n verbrijzeling moet je hart verwond zijn, als je naar het Woord van God met de nederigen verhoogd wilt worden. Als dat niet gebeurt, zul je tot je schaamte en schande vernederd worden door de krachtige hand van God' (hoofdstuk III, par. 12).

Het beeld van de mens die zó voor Gods rechterstoel staat, is voor Calvijn van fundamenteel belang in het spreken over de vereniging en gemeenschap met Christus. Dit alles wordt gewerkt door de Geest. Hij leidt tot het licht van het Evangelie. Daarbij gebruikt de Heilige Geest een middel om Christus en de zondaar te verenigen. Dat middel is het geloof. Alleen door het geloof leidt Hij ons tot het licht van het Evangelie. Door het geloof wordt de volkomen zalig-



Ds. L. van der Kuijl

heid gevonden in de Persoon van Christus. Zo is het geloof een gave die aan Christus verbindt. Voor Calvijn gebeurt dat niet één keer, maar in de geloofsoefening elke keer opnieuw. Hij legt de nadruk op de vruchten die voortkomen uit de gemeenschapsoefening met Christus. Hij noemt dan de zelfverloochening, het kruisdragen en de overdenking van het toekomstige leven.

Bij John Owen vindt u overeenkomst met Calvijn?

‘Vooral in een van zijn laatste werken, “De heerlijkheid van Christus”, gaat Owen in op de vereniging en de gemeenschap met Christus. Hij geeft dan deze korte definitie: ‘De vereniging met Christus is een heilige, geestelijke vereniging met Hem als ons Hoofd, onze Man en ons Fundament, waarbij wij met Hem deelgenoten worden van dezelfde Geest en alle goeds van Hem ontvangen’. Er is bij Owen inderdaad veel overeenkomst met Calvijn. Duidelijk komt ook de functie van de wet, de noodzakelijke werking van de Heilige Geest en de plaats van het geloof naar voren. Opvallend bij Owen is de nadruk op de beleving van de gemeenschap met Christus. Ook het uitzien naar het eeuwige gemeenschapsleven met Christus treft ons, als we bij Owen lezen: ‘Het volgende wonder zal zijn dat de Heere Christus zich nooit meer van ons zal terugtrekken. (...) We zullen ongestoord God in Christus genieten. (...) Het zien van Christus’ heerlijkheid in de hemel zal dus altijd hetzelfde zijn, altijd nieuw, het zal niet verouderen of voorbijgaan. (...) Al de vermogens van onze ziel zullen voor altijd op Christus’ heerlijkheid gericht zijn’. Samenvattend kunnen we stellen dat Owen, hoewel met zijn eigen accent, bij dit thema de lijn van Calvijn volgt.’

Bij Comrie ziet u dezelfde hoofdzaken terug?

Comrie leefde honderd jaar na Owen en tweehonderd jaar na Calvijn. Ook hij heeft geschreven over de vereniging en gemeenschap met Christus. We kennen natuurlijk zijn eerste preek uit “De Eigenschappen”. Duidelijk legt Comrie uit wat de vereniging en gemeenschap met Christus niet is en wat deze wél is. Ook bij hem zien we dezelfde hoofdzaken terugkomen, te weten de noodzaak van het werk van de Heilige Geest, de functie van de wet en de plaats van het geloof. Gestructureerd werkt Comrie uit dat het gaat om twee personen die met elkaar verenigd worden, namelijk Christus en de zondaar. Door zijn tijd gedrongen legt Comrie veel nadruk op het ontstaan van de vereniging en gemeenschap met Christus. Hij spreekt dan over ‘twee banden’. De eerste band is die van Boven naar beneden, gewerkt door de Geest van Christus. De tweede band is die vanuit de zondaar naar Christus, waardoor de zondaar zich verenigt met Christus door het oprechte zaligmakende geloof. Hij zegt dan: ‘Zoals God de Heilige Geest Christus met de uitverkoren zondaar verenigt, zo verenigt ook de uitverkorene, die door de Geest levend gemaakt is, zich zo nauw mogelijk met de Persoon van Christus door het oprechte, zaligmakende geloof’. Sommigen verwijten Comrie dat hij de vereniging met Christus in de wedergeboorte en de bewuste vereniging door het geloof uit elkaar trekt, maar dat verwijt is niet juist. Hij zegt daarover: ‘De Persoon van de Middelaar moet het eerste en voornaamste Voorwerp zijn dat het geloof omhelst, aanneemt, zich eigen maakt, en boven alles bemint. In de eerste plaats, omdat niets een vertoord God en strenge Rechter, Die van Zijn recht kan noch wil afgaan,

bevredigen en verzoenen kan, dan alleen de Persoon van de Middelaar. God buiten Christus is een verterend Vuur en een eeuwige Gloed, en wij zijn buiten Christus in en op onszelf beschouwd, als droog hooi en stoppelen, die voor zulk een gloed geen ogenblik bestaan kunnen zonder daardoor verteerd te worden.’

Welke betekenis heeft uw scriptie voor vandaag?

‘De kernzaken die bij Calvijn, Owen en Comrie overeenkomen zijn: De Schrift als basis, de noodzaak van de Heilige Geest, de plaats van het geloof, de mens voor Gods rechterstoel en de oefening van de gemeenschap met Christus. De grote lijn door de kerkgeschiedenis is helder. Deze drie vaders spreken in dezelfde Bijbelse lijn, hoewel, ieder met zijn eigen accent. Aan de hand van deze kenmerken heb ik een aantal hedendaagse preken van predikanten uit ons kerkverband onderzocht. Daarbij heb ik de vraag gesteld of die elementen nog steeds functioneren in de prediking. Ik kan vrijmoedig zeggen dat het gedachtegoed van de reformator Calvijn, de puritein Owen en de nadere reformator Comrie nog steeds de ondergrond vormen voor de prediking. Mijn conclusie is dan ook dat de vereniging en gemeenschap met Christus een grote en blijvende betekenis hebben gekregen en behouden binnen de gereformeerde leer.’

Hebben we nu nieuwe dingen aangetroffen?

‘De scriptie heeft mij vooral op twee zaken gewezen. Dat zijn geen nieuwe dingen, maar ze zijn wel het onderstrepen waard. Het eerste is de noodzaak van het werk van de Heilige Geest. Zonder de band uit de hemel wordt echt niemand met Christus verenigd. Zonder levendmakende genade, zonder wedergeboorte, is er geen vereniging met Christus mogelijk. Dat is niet iets van de Gereformeerde Gemeenten, maar dit stoelt op vijf eeuwen reformatie. Het tweede is dat de zondaar geen rust kan en mag hebben voordat hij rust vindt in Christus. Buiten Christus is God een verterend Vuur en een eeuwige Gloed. Buiten de Schuilplaats Christus komen we echt om. Daarom kan en mag er geen rust zijn in uitredingen, tranen, bevindingen en wat dies meer zij. Er is alleen rust wanneer we als een verbrijzelde zondaar door Christus vrede vinden met God.’

**(Volgende week:
de scriptie van ds. P.J. de Raaf).**



Een Goddelijk woord tot een onnutte dienstknecht

'En het woord des HEEREN geschiedde ten anderen male tot Jona'.

Jona 3:1

ds. C.A. van Dieren,
Rijssen

'Het woord des HEEREN geschiedde'. Die uitdrukking staat vaak in de Bijbel. Hebt u daar altijd gedachte-loos overheen gelezen?

In deze woorden staat niet eenvoudig dat de Heere spreekt, maar er komt in naar voren dat aan het spreken een daad verbonden is. De Heere spreekt als Machthebbende tot de rebelse Jona. Tot hem geschiedt Gods woord naar Zijn onveranderlijk welbehagen: Ik, de HEERE, word niet veranderd; daarom bent u, Jona, en u, weglopers en goddeloze rebellen, niet verteerd. Zo geschiedde het woord des HEEREN tot Lydia en tot de stokbewaarder. Ook tot u? Of hebt u nog nooit de Bijbel gelezen? Is het bij u zo dat u vaak niet eens weet

wat u gelezen hebt? Dan gaat de Bijbel dicht zonder echt open geweest te zijn. Vraag toch om hemelse leeslessen en geestelijke onderwijzingen! Het woord des HEEREN geschiedt tot Jona, die niet alleen een kind van God, maar ook een ambtsdrager, een profeet is. Kan hij dat ambt nog wel vervullen? Moet hij niet afgezet worden nu hij zo ontrouw geweest is? Nee, want God blijft de Getrouwe en daarom blijft Jona een geroepen dienstknecht. De Heere roept ook heden nog in het ambt. Het is zo'n wonder en het is ook nodig dat

ambtsdragers dat weten. De Heere zet er Zelf in. Als Hij roept, kan de mens geen andere kant meer op, al ligt dat voor de een duidelijker dan voor de ander.

Opnieuw geroepen

We lezen dat de Heere Jona 'ten anderen male' roept. Hij heeft zich het ambt immers onwaardig gemaakt. De kanttekening wijst erop dat Jona zonder Gods roepstem zijn taak niet meer op zich had mogen nemen. Waarom mag hij straks toch naar Ninevé? Omdat er één Profeet geweest is, Die in het verbond eeuwig gehoorzaam is geweest. Die Profeet is in Zijn roeping waarlijk getrouw gebleven. Want alzo Hij de Zijnen heeft liefgehad, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde. In het begin van het ambtelijke werk kan er zoveel liefde in het hart liggen. Dan is het: 'Hartelijk zal ik U liefhebben, HEERE, mijn Sterkte'. Maar wat blijft ervan over? Als de Heere de weg naar de woestijn leidt, dan zijn we net als Jona. Die man zegt in het vierde hoofdstuk: 'Och HEERE, was dit mijn woord niet, als ik nog in mijn land was?' Ik wist het wel! Jona was niet met God verenigd en dan waagt hij er Gods eer en de hele wereldstad Ninevé aan. Hij laat die mensen allemaal verloren gaan. Als we op Jona zien, moeten we ons behoud maar niet van mensen verwachten. Niet één zou er van het oordeel gered worden.

Gehoorzaam buigen

Dat zijn ambtelijke onderwijzingen. Hoe is het met u? Bent u nog altijd aan het vechten om het God niet gewonnen te geven? Bent u het ook niet meer waard dat God tot u spreekt? Wat een wonder dat er dan nog staat: 'Ten anderen male'. Als het woord geschiedt en de Bijbel mag opengaan, wilt u niet anders dan in gehoorzaamheid buigen. Meer dan Jona is hier. Christus heeft in gehoorzaamheid geleden en de zonden van zulke tegensprekers als u tegen Zich verdragen. Zou dat uw hart niet verbreken?

Vragen

1. Op welke wijze spreekt de Heere tot Jona? Noem twee aspecten.
2. Jona kan nog ambtsdrager blijven. Hoe kan dat dan?
3. Wanneer kan een zondaar in gehoorzaamheid buigen?

(wordt vervolgd)



Gereformeerde gezindte in beweging

ds. W. Silfhout,
Veenendaal

Uit de vóór de zomervakantie door het RD gehouden enquête over ontwikkelingen in de gereformeerde gezindte komen veel zaken naar voren waaruit blijkt dat die gezindte in beweging is.

Het onderzoek laat een aantal opmerkelijke verschuivingen zien ten opzichte van het promotieonderzoek van dr. C.S.L. Janse onder de titel 'Bewaar het pand' uit 1981 en een soortgelijk RD-onderzoek uit 1998. Er blijkt namelijk in toenemende mate sprake te zijn van een spanningsveld rond principes en tradities.



In het RD worden de resultaten van de enquête per deelonderwerp besproken. Daarbij valt een aantal zaken op. De opvattingen over onder andere levensstijl, gezinsplanning, kerkelijke binding, Bijbelvertaling, ambtelijk gezag, homoseksualiteit, materialisme en reformatorisch onderwijs blijken in de loop van de jaren te zijn verschoven. Bij het ene deelonderwerp is dat duidelijker aanwijsbaar dan bij het andere, maar er zijn in sommige gevallen wel opmerkelijke verschillen aanwijsbaar.

Binding 'eigen' kerk

Een van de uitkomsten van het onderzoek is dat de binding aan de 'eigen' kerk afneemt. Het aandeel van degenen die stelden zich in kerkelijk opzicht nergens anders thuis te kunnen voelen dan in de kerk waartoe ze behoren, daalde van 77 % in 1981 naar 69 % in 1998 en naar nota bene 52 % in 2021. Het behoeft niet te verwonderen als deze dalende lijn zich in de toekomst zal voortzetten. Jongeren blijken meer dan ouderen aarzelender te staan tegenover de eigen kerk. Ruim 21 % van de min 35'ers zegt alleen lid te kunnen zijn van de eigen kerk, terwijl bijna de helft van hen, 49 %, denkt zich ook in een andere kerk thuis te kunnen voelen.

Het zijn belangrijke gegevens die vragen om nadere doordenking. Daarbij kunnen verschillende vragen worden gesteld, zoals: Wat kan de kerk doen om de binding aan de 'eigen' kerk te bevorderen, zonder in kerkisme te vervallen? Hoe kunnen deze feiten in de samensprekingen tussen verschillende reformatorische kerken worden?

Als er onderscheid gemaakt kan worden tussen de verschillende reformatorische kerken, zullen de uitkomsten voor de Gereformeerde Gemeenten waarschijnlijk niet veel afwijken van de geconstateerde trends.

Geestelijk leven

Wat in het licht van het voorgaande opvalt is dat, als het gaat over zorgen over ontwikkelingen in het eigen kerkverband, het de jongeren beneden de 24 jaar zijn (65 %) die het geestelijk leven als belangrijkste zorgpunt noemen. Ook maakt een even groot deel van de jongeren zich zorgen over de verwereldlijking van de levensstijl. Je zou eerder verwachten dat deze thema's vooral leven bij ouderen, maar van de lezers boven 75 jaar houdt zich 'maar' 45 % met deze thema's bezig.

Naar de oorzaak van dit verschil kunnen

we slechts gissen. Wellicht is een oorzaak dat jongeren zo weinig van ouderen horen over het geestelijk leven. Dan moet de hand in eigen boezem. Tegelijk zijn er verschillende ondervraagden die zich zorgen maken over het afglijden van de gereformeerde gezindte door erosie van binnenuit. Naar hun mening komt er helaas wettische of evangelische vroomheid voor terug.


Bijbelvertaling

Ook ten aanzien van de Bijbelvertaling blijkt een opvallend verschil tussen jongeren en ouderen. Jongeren (67 %) van beneden de 24 jaar willen nadrukkelijker aan de Statenvertaling vasthouden dan ouderen (54 %). Dat is een opmerkelijk verschil. In allerlei discussies over de Statenvertaling wordt vaak het argument ter tafel gebracht dat herziening nodig is omdat vooral onze jongeren de taal van de Statenvertaling niet meer zouden begrijpen. Of moet je deze uitkomsten zien tegen de achtergrond van het feit dat veel jongeren geen krant meer lezen en zeker geen RD? Zijn het daarom vooral de jongeren met meer traditionele opvattingen, uit de rechterflank van de gereformeerde gezindte, die zich nog bij het RD betrokken voelen en hier hun mening geven?

Dat op de laatstgehouden Generale Synode gesproken is over de verstaanbaarheid van de Statenvertaling vloeide voort uit de waarneming van ambtsdragers dat jongeren steeds meer moeite hebben met het taalkleed van de Statenvertaling.

Ook op ethisch gebied is sprake van verschuivende opvattingen. De maatschappelijke ontwikkelingen gaan aan de kerk niet voorbij. Over huwelijk, echtscheiding, gezinsplanning, homoseksualiteit, rolverdeling man-vrouw, wordt anders gedacht dan in het verleden.

Over de acceptatie van echtscheiding is er ook verschil tussen jongeren en ouderen. Van de lezers beneden de leeftijd van 45 jaar staat 35 % geheel afwijzend tegenover echtscheiding, terwijl dat percentage bij de 65-plussers op 18 % ligt. Is het inderdaad levenservaring die dit verschil verklaart, zoals in het RD gesuggereerd wordt?

De feiten liegen er niet om: de gereformeerde gezindte is in beweging. In dat verband ligt de vraag op tafel wat principe en dus onopgeefbaar is en wat traditie in 2021 betekent. Biddende waakzaamheid bij het Schriftgezag in de praktijk blijkt een dringende noodzaak. 

Boekennieuws



"In de Kreupelstraat; twaalf onbekende preken", dr. H. F. Kohlbrugge; uitg. Den Hertog; vertaling prof. dr. A. de Reuver; 150 blz., € 25,90.

In de Kreupelstraat; twaalf onbekende preken

Al Gods kinderen worden in de Kreupelstraat opgevoed, heeft Kohlbrugge eens gezegd, om aan te geven hoe ze tobben om voort te gaan als ze het zelf niet kunnen. Hij bedoelde daarmee die armensteeg waar men geen andere statuus verkrijgt dan die van bedelaars; schrijft prof. dr. A. de Reuver In een uitvoerige inleiding. Hij scheidt duidelijkheid over de herkomst van deze preken. Bij het lezen van de Inleiding voelde ik een sterke verbondenheid met de wijze waarop Kohlbrugge preekte en hoe De Reuver dit op treffende wijze weergeeft. Toen ik op kamers woonde in Utrecht, bij het begin van mijn studie, 55 jaar geleden, las ik niet ongezegd 's avonds regelmatig een preek uit de "Twaalf Twaalfallen" die ik toen gekocht had. We hebben later in ons gezin zijn Schriftverklaringen bij de avondsluitingen gelezen, ook niet zonder zegen. Weer trof me nu de wijze waarop Kohlbrugge de bevinding niet alleen beschrijft, maar er ook leiding aan probeert te geven. Deze preken zijn separerend, hoewel het soms ook even lijkt dat hij alleen tot Gods kinderen spreekt. Toch weet hij vaak zielen die overhoop liggen en nergens bij kunnen aan te spreken en de Bijbelse weg te wijzen, zoals in de bijzondere preek over de Kananees vrouw.

Wel vind ik het jammer dat de Bijbelteksten door De Reuver

meestal worden vertaald uit het Duits, omdat Kohlbrugge de Luthervertaling vaak gebruikte. Zo blijft hij wel dicht bij de originele tekst van Kohlbrugge, maar ik denk dat velen de Statenvertaling zullen missen. Je krijgt zo een vertaling van een vertaling, net als bij de Herziene Statenvertaling. Dit is bezwaarlijk voor gebruik in leesdiensten. In vroegere uitgaven van de "Twaalf Twaalfallen" is de vertrouwde Statenvertaling wel gebruikt. In de derde preek over Romeinen 8 vers 1 en 2 blijkt ook nadrukkelijk dat de Statenvertaling door hem in de verklaring gebruikt wordt en de Luthervertaling ('niets verdoemelijks aan hen die in Christus Jezus zijn') niet voldoet. Maar een geschoold lezer zal er begrip voor tonen en ik wens deze uitgave een breed lezerspubliek toe.

ds. C.J. Meeuse, Arnhem



"De ware gemeenschap met God", Hugo Binning; uitg. Den Hertog; 224 blz., € 26,90.

De ware gemeenschap met God

De jonggestorven prediker Hugo Binning (1627-1653) is vooral bekend door zijn preken uitgegeven onder de titel "Des Zondaars Heiligdom", opnieuw uitgegeven onder de titel "Door de Geest geleid". Het is mooi dat in deze nieuwe uitgave onder de veelzeggende titel "De ware gemeenschap met God" verder kennis genomen kan worden van zijn rijke prediking.

Het boek bevat 28 preken over 1 Johannes 1 en de eerste verzen van 1 Johannes 2. Deze publicatie werd uitgegeven als "Fellowship with God". Koelman vertaalde dit boek in het Nederlands. Er volgde meerdere herdrukken op basis van de vertaling van Koelman. Deze nieuwe uitgave is echter op basis van een geheel nieuwe vertaling uit het Engels.

Deze preken handelen over de menswording van Christus, de openbaring van het Woord des Levens en de gemeenschap met God door de verdiensten van Christus. Sterk wordt benadrukt dat deze gemeenschap alleen mogelijk is door de kennis van de Middelaar en Zaligmaker. Op een diepgravende manier werkt Binning uit hoe de gemeenschap met God is aangebracht en wordt ervaren door het werk van de Heilige Geest. Vaak zijn de eerste zinnen van een preek al vol van diepe gedachten. Wat heeft deze jonge dienaar van het Evangelie een grote kennis gehad van de Schriften en van het genadewerk van God in zondaren. Gods kinderen zullen in deze preken onderwijs en zegen vinden. Ook voor degenen die de Heere nog niet kennen, zijn deze preken van belang. Het raakt mij, hoe Binning vrezende en zelfs wanhopende zondaren wijst op Gods genade in de Heere Jezus Christus. Deze

prediker, uit de tijd waarin de kerk in Schotland onder de verdrukking bloeide, zegt de dingen soms op een manier die weinig wordt gehoord. Zo spreekt hij van Gods genadige natuur en hoe God gehouden is in Christus de zondaar te vergeven, omdat Zijn getrouwheid dat vereist. Hij zegt dat vergeving een tweevoudige grond heeft, namelijk Christus' bloed en Gods eigen Woord, de verwerving en betaling door Christus en de belofte van de Vader.

De laatste preken handelen over Christus, de Voorspraak bij de Vader. Binning stelt Christus uit als de Advocaat in het hemelse gerechtshof, Die de wanhopig schijnende zaak van zondaren verdedigt. Deze preken vragen weliswaar enige inspanning, maar dat is niet te veel gevraagd. Want het onderwerp van de gemeenschap met God en de herstelde verhouding met God betreft onze kostbare ziel en eeuwige zaligheid.

ds. W. Harinck, Utrecht

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:
te Benthuizen,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht.

Bedankt

Voor Drachten,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
Voor Lelystad,
ds. G.J. Baan te Rotterdam-Zuidwijk;
voor Lisse,
ds. M. Joosse te Ede..

AFRONDING ACTIEVE DIENST DS. VAN ECHEVELD

In het interview in De Saambinder (16 september 2021) met ds. J.J. van Echeveld naar aanleiding van zijn 45-jarig ambtsjubileum hebben we kunnen lezen dat de dominee voor het jaar 2022 geen predikbeurten meer heeft afgesproken. In het verlengde hiervan moeten we u meedelen dat deze werkelijkheid steeds dichterbij komt en dat met de preken van D.V. zondag 26 december, Tweede Kerstdag, een einde komt aan zijn actieve dienst binnen de gemeenten. De reden daarvoor is dat de gezondheid van onze voormalige herder en leraar dusdanig achteruitgaat dat voortgaan in de gemeenten steeds moeilijker gaat worden.

Ds. Van Echeveld heeft vaak gezegd dat de mens een voorbijganger is. Hoe wordt dat ook waar in deze beslissing van onze emeritus-predikant. De mens gaat inderdaad voorbij. Maar het is de hartelijke wens van de kerkenraad dat onze dominee mag ervaren dat de HEERE gisteren en heden Dezelfde is, ja tot in der eeuwigheid. De Heere geve dat hij en zijn vrouw mogen ervaren dat in Christus deze woorden onwankelbare vastheid hebben gekregen.
Kerkenraad Zeist

AANGEPASTE DIENST IN EDE

Op zaterdag 20 november (15.00 uur) wordt in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Ede een aangepaste kerkdienst gehouden voor mensen met een beperking. Ds. M. Joosse spreekt over 'De genezing van de tien melaatsen' (Luk. 17:11-19). Allen – wel of niet met een beperking – welkom. Online meeluisteren is ook mogelijk via de website: www.petrakerkede.nl met gebruikersnaam: aangepaste

dienst wachtwoord: 20112021. Collecte is voor Helpende Handen met bankrek. nr. NL17INGB0322403464.

TIJDELIJK ADRES VEEN

In verband met de bouw van een nieuwe kerk (op de plaats van het bestaande kerkgebouw), komt de gemeente met ingang van heden tijdelijk op een ander adres bijeen: Veensesteeg 6, 4264 KG Veen. Hier worden ook de catechisaties en het verenigingswerk gehouden.
Kerkenraad Veen

VERSLAG VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG 10 SEPTEMBER 2021

Ds. J.M.D. de Heer opent als predikant van de roepende kerk van Middelburg-Centrum de vergadering op de gebruikelijke wijze. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. A.P. Baaijens; assessor ds. J.B. Zippro; scribe ouderling S. Riemens en quaestor ouderling A.J. van der Maas.

Een van de gemeenten heeft als punt van behandeling ingediend een voorstel om het gebruik van de Herziene Statenvertaling (HSV) vrij te geven. Dit is gedaan vanuit de nood van de verstaanbaarheid van de Schrift. Deze gemeente wil het verbod tot gebruik wijzigen in het vrijgeven van de HSV. De preses wijst erop dat een commissie vanuit de Generale Synode bezig is met het onderwerp 'de verstaanbaarheid van de Statenvertaling'. Vervolgens wijst hij naar het besluit dat er ligt van de Generale Synode van 2007. Zijn er nu nieuwe feiten die rechtvaardigen om dit punt in te dienen bij de meerdere vergadering?

Na een uitgebreide gedachtewisseling vat ds. Baaijens samen dat er geen meerderheid is om dit punt door te sturen. We wachten het verslag van de werkzaamheden van de commissie aan de Generale Synode af. Hij zegt dat het in Gods Woord gaat over het welzijn van de ziel, dan moeten we de meest betrouwbare vertaling gebruiken. In De Saambinder is nadrukkelijk uitgelegd dat de HSV op dit punt tekortschiet. Betreffende kerkenraad kan de acta nakijken om te bezien of er nieuwe feiten zijn, waardoor gevraagd kan worden naar herziening van het eerdere besluit. Overigens geldt het besluit van de synode van 2007 dat de HSV niet gebruikt

mag worden tijdens kerkelijke activiteiten nog onverkort.

Een andere gemeente heeft als punt van behandeling ingediend het gebruik van beeld tijdens de kerkdienst. Er wordt gevraagd om als classisgemeenten gezamenlijk terug te keren naar de situatie zoals die voor corona was, toen er nergens uitzendingen met beeld waren. De meeste afgevaardigden stellen voor om dit bij de kerkenraden te laten om hierover te beslissen.

In de rondvraag geeft een gemeente aan dat in classicaal verband een ambtelijke toerusting over LHBTI gewenst is. Zodra we weer classicale avonden voor ambtsdragers kunnen houden, kan dit thema daar een plaats krijgen.

Als roepende kerk voor de volgende classisvergadering wordt Middelburg-Zuid aangewezen. Ouderling J. de Voogd beëindigt de vergadering.

S. Riemens, scribe

VERSLAG VERGADERING CLASSIS BARNEVELD 17 SEPTEMBER 2021

Namens de roepende kerk van Ede opent ds. M. Joosse op de gebruikelijke wijze de vergadering. De volgende gebeurtenissen worden gememoreerd:

Barneveld-Zuid: Ouderling H.A. Soetendaal was op 1 april 40 jaar ouderling.

Diaken W. van den Brink was op 7 april 25 jaar diaken. Beiden dienden eerst in Barneveld-Centrum, later in Barneveld-Zuid. Elspeet: Ds. G. van Manen was op 7 juli 12,5 jaar aan de gemeente verbonden.

Diaken J.A. Jobse herdacht op 10 juli dat hij 25 jaar ambtsdrager was.

Ermelo: Op 12 juni overleed mevrouw G. Hegeman-van Wingerden. Zij was de weduwe van ds. C. Hegeman, de eerste herder en leraar van Ermelo.

Rhenen: Op 22 mei was het 25 jaar geleden dat A.R. van Leersum in het ambt van diaken werd bevestigd. Na vijf jaar als diaken gediend te hebben, mag hij sindsdien als ouderling dienen.

Uddel: Diaken A. Mouw heeft per 28 maart afscheid genomen van de kerkenraad na 44 jaar diaken te zijn geweest.

De gemeenten zijn vertegenwoordigd door elf predikanten, veertien ouderlingen en één diaken. De samenstelling van het moderamen is als volgt: ds. B. Labee (preses), ds. M. Joosse en ds. B.J. van Boven (assessoren), ouderling K. Karels (scribe) en ouderling J.M. van Koevinge (quaestor).

Naar aanleiding van de gewijzigde DKO

is in de classisvergadering van 6 maart 2021 het moderamen van die vergadering benoemd als tijdelijke commissie van voorbereiding en als college van visitatoren. De opdracht aan deze commissie was om voor deze vergadering een rapport uit te brengen op welke wijze onze classis tot een commissie van voorbereiding en een college van visitatoren kan komen. Thans dient dit rapport.

Als leden van de commissie van voorbereiding worden benoemd: ds. H. van der Heiden, ds. J.B. Huisman, ds. F. Mulder, en de ouderlingen P. Eikelboom en L.J. Wisse. Onder andere op de volgende deskundigen uit de classis kan worden teruggevalen T. Dorresteijn (diaken in Veenendaal,

medisch), en B.H.M. Karens (lid in Ede, juridisch). Als leden van het college van visitatoren worden door een vrije stemming benoemd ds. M. Joosse, ds. J. van Laar, ds. G. van Manen en de ouderlingen K. Karels en J.M. van Koeveringe. Secundi voor het college van visitatoren zijn ds. B.J. van Boven, ds. B. Labee, ds. J. Beens en de ouderlingen N. Verdoes en A.C. Duihuizen. Het college van visitatoren zal jaarlijks rapport uitbrengen aan de classis over haar werkzaamheden.

H.J. van Schothorst en A.C.H. van Vuuren hebben in de afgelopen tijd gesprekken gevoerd met de leiding van Elim over de zorgelijke situatie rond de personeelsvoorziening. Vanuit de leiding van Elim is

aangegeven aandacht vanuit de classis op prijs te stellen. Over enige tijd zal opnieuw gesproken worden over met name de aansluiting tussen het Hoornbeek College en Elim.

De commissie 'Groeï Ede' brengt een korte, schriftelijke rapportage uit. Het wachten is nu op de rapportage van een onderzoeksbureau.

De volgende classisvergadering, 10 december of 11 februari 2022, wordt samengeroepen door Elspeet. Volgens alfabetische volgorde is ds. G. van Manen dan preses. Ouderling A.D.A. Zoutewelle van Ede eindigt de vergadering, waarna de preses de vergadering sluit.

K. Karels, scriba

Berichten

ORGEL- EN KOORAVOND IN GOUDA

Op vrijdag 19 november (20.00 uur) is er in de Geref. Gemeente te Gouda een orgel- en kooravond m.m.v. organist Rien Donkersloot en het ensemble Cantus Gouda. Collecte ter bestrijding van de onkosten.

NAJAARSBIJEENKOMST NAAMLOOS VERDRIET

Op vrijdag 26 november (19.30 uur) wordt de najaarsbijeenkomst gehouden van 'Naamloos verdriet' (reformatorische vereniging voor ouders van wie een kind is overleden). Locatie: aula Guido de Brès, Smeetslandseweg 127 Rotterdam. Het thema is 'Lichamelijke klachten na verlies'. Vóór 24 november aanmelden via info@naamloosverdriet.nl of tel. 06-42882153 (mevr. Hoogland). Als de avond door omstandigheden niet doorgaat, dan wordt dat op de website van de vereniging vermeld.

OPENING VAN 'T SPOORHUIS IN EDE

Op vrijdag 29 oktober is de nieuwe inloop/kringloop 't Spoorhuis te Ede door burgemeester R. Verhulst geopend. 't Spoorhuis, midden in het centrum, is een initiatief van de Gereformeerde Gemeente te Ede. Er is een ontmoetingsruimte ingericht om met mensen in gesprek te kunnen komen. In het logo staat de tekst 'We geven het graag door'. Spullen worden letterlijk doorgegeven. Het belangrijkste is dat we Gods Woord proberen door te geven aan bezoekers die weinig of niets weten van de Bijbel. Iedereen is welkom om een kijkje te komen nemen. Openingstijden en verdere informatie treft u aan op de website www.spoorhuisede.nl

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Op 20 oktober is P.M. van den Dorpel benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Hij ontving zijn onderscheiding

voor zijn werk voor school, kerk en politiek. 25 jaar is Van den Dorpel bestuurslid geweest van de Eben-Haëzerschool. Hij was lid van de raad van toezicht van Driestar Educatief en betrokken bij de SGP te Tholen. Kerkelijk heeft hij een belangrijke plaats gehad in de bouwcommissie van ons kerkgebouw.

Kerkenraad Tholen

BONDSDAG MANNENVERENIGINGEN GAAT NIET DOOR

De jaarlijks bondsdag van de Mannenbond van de Gereformeerde Gemeenten, die op zaterdag 13 november in Woerden gehouden zou worden, gaat niet door. Doordat het aantal positief geteste personen als gevolg van de coronapandemie toeneemt en het aantal ziekenhuisopnames stijgt, vindt het bestuur van de mannenbond het niet verantwoord om de bijeenkomst door te laten gaan.

Kerkdiensten

ZONDAG 14 NOVEMBER 2021

Aagtekerke 9.00, 11.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur

ds. C. Hogchem; Aalst 14.30 uur ds. H.J. Agteresch; Alphen a/d Rijn 10.00 en 15.00 uur ds. E. Hakvoort; Amersfoort 9.00,

11.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. W. Visscher; Amsterdam 10.00 en 18.00 uur ds. B. Labee; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M.

Visser; Arnhem 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Barendrecht 10.00 en 15.30 uur ds. M. Joosse; Barneveld-Centrum 11.00 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 8.30 en 14.30 uur ds. J. van Laar; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Berkenwoude 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. W. Silfhout; Bodegraven 10.00 en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur stud. M. Boersma; Capelle a/d IJssel-West 16.30 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 18.30 uur ds. P. Mulder; Dinteloord 14.30 uur ds. H.A. van Zetten; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Dordrecht 9.30, 11.45 en 17.00 uur ds. W.A. Zondag; Elspeek 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.00 uur stud. A.E. Brijder; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 18.30 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.00 uur ds. A. Verschuure; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenpolder 18.00 uur ds. S. Maljaars; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur stud. J.M. Evers; Hardinxveld-Giessendam 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 19.00 uur ds. A. Schot; Hoofddorp 18.00 uur ds. E. Hakvoort; Houten 16.30 uur ds. G.J. Baan; Kampen 9.30 en 14.00 uur ds. D.W. Tuinier; Kamperland 14.30 uur ds. D. de Wit; Kapelle-Biezeling 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; Katwijk aan Zee 10.00 (H.D.) en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Kesteren (in kerkgebouw Ger. Gem. Opheusden) 12.30 en 18.00 uur stud. M.G. van Middendorp; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; Krimpen a/d IJssel 14.30 uur stud. M. Boersma; Kruiningen 9.30 en 14.00 uur ds. S. Maljaars; Leiderdorp 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; Lelystad 15.00 uur ds. G. van Manen; Lisse 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Marknesse 9.30 en 15.30 uur stud. A.E. Brijder; Meeuwen 14.30 uur ds. C. Hogchem; Meliskerke 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Melissant 10.00 en 15.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Middelharnis 18.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Mijdrecht 19.00 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 9.30 (H.A.), 15.00 (H.A.) en 18.30 uur (H.A.) ds. H. Brons; Naaldwijk 19.00 uur ds. W.A. Zondag; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 18.30 uur ds. C.J. Meuse; Nieuwer ter Aa 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Nieuwerkerk 14.00 uur ds. G.J. Baan; Nieuwe-Tonge 18.00 uur ds. J.J. Tanis; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nunspeet 9.00, 11.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; Oostburg 10.00 uur ds. C. Harinck; Oosterland 10.00 uur en 18.30 uur ds. J. Schipper en 14.30 uur ds.

G. Pater; Oostkapelle 9.30 (H.A.) en 15.30 uur (H.A.) ds. C.J. Meuse; Opheusden 9.30 (H.D.) en 15.30 uur ds. W. Mouw; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Poortugaal 18.00 uur ds. M. Joosse; Poortvliet 14.30 uur ds. M. Blok; Puttershoek 9.00 (H.A.), 11.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. M.H. Schot; Rhenen 9.30 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 18.00 uur ds. M.H. Schot; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30, 14.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. P.D. den Haan; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 14.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur ds. P.J. de Raaf; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. L. Blok; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00, 15.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; Sint Annaland 14.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; Sliedrecht 9.00, 14.00 en 19.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Stolwijk 19.15 uur ds. G.W.S. Mulder; Terwolde - De Vecht 9.30 (H.A.) en 14.30 uur (H.A.) ds. A. Schreuder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Tricht-Geldermalsen 15.00 uur ds. F. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 uur stud. M.G. van Middendorp en 15.00 uur ds. B. Labee; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. M. Karens; Waarde 9.30 (H.A.), 14.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. L. van der Kuijl; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 9.30 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. P. van Ruitenburg; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. P.C. Vlot; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Zoetermeer 18.30 uur stud. J.M. Evers; Zwijndrecht 9.30, 15.00 en 18.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 15.00 uur ds. J.B. Huisman.

DINSDAG 16 NOVEMBER 2021

Benthuizen 19.30 uur ds. A. Verschuure; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. H.J. Agteresch; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. J. Schipper; Oosterland 19.30 uur ds. L. Blok; Uddel 19.30 uur ds. A.T. Huijser.

WOENSDAG 17 NOVEMBER 2021 (DANKDAG)

Den Helder 10.00 en 16.00 uur ds. A.J. de Waard; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. M. Joosse; Opperdoes 14.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Poortvliet 10.00 uur ds. S. Maljaars, 14.30 uur ds. H.A. van Zetten en 18.30 uur ds. C. van Krimpen; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur ds. M. Blok en 14.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Sint Annaland 9.30 uur ds. J. Schipper, 14.30 uur ds. M. Blok en 18.30

uur ds. J.J. Tanis; Sint Philipsland 9.30 uur ds. G. Pater en 19.00 uur ds. A.T. Huijser; Tholen 10.00 uur en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg en 14.30 uur ds. J. Schipper.

WOENSDAG 17 NOVEMBER 2021

Aagtekerke 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Barneveld-Centrum 19.30 uur stud. M.G. van Middendorp; Beekbergen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 15.15 uur (huw.bev.) ds. G. Pater; Dinteloord 19.30 uur ds. M. Karens; Dordrecht 19.45 uur ds. W.A. Zondag; Elspeek 19.30 uur ds. G. van Manen; Hilversum 19.45 uur ds. B.J. van Boven; Kesteren 19.30 uur ds. W. Mouw; Leerdam 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Leiderdorp 19.30 uur ds. P. Mulder; Lisse 19.45 uur ds. J.J. van Ekeveld; Meliskerke 19.30 uur ds. P. van Ruitenburg; Melissant 19.30 uur ds. C.J. Meuse; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. L. Blok; Nijkerk 19.30 uur ds. J. van Laar; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Oudemirdum 19.30 uur (tijdrede) ds. G.W.S. Mulder; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. W. Visscher; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Sliedrecht 14.00 uur (huw.bev.) ds. A.T. Huijser; Stolwijk 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Utrecht 19.30 uur ds. W. Harinck; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee; Waardenburg 19.30 uur ds. S.W. Janse; Werkendam 19.30 uur ds. H.J. Agteresch.

DONDERDAG 18 NOVEMBER 2021

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren; Houten 19.45 uur ds. W. Harinck; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Meeuwen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Naaldwijk 19.45 uur ds. J.B. Huisman; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. G. van Manen; Puttershoek 19.30 uur ds. A. Verschuure; Ridderkerk 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. A. Schot; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. D. de Wit; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. M. Karens.

VRIJDAG 19 NOVEMBER 2021

Urk 15.30 uur (huw.bev.) ds. A.J. de Waard.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 14 NOVEMBER 2021

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur evang. S. de Visser; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21) 10.00 en 16.30 uur ev. A. van Setten.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Prachtige natuur genieten in **Hoog Sauerland**. www.huizesolagratia.nl



begravenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen

☎ 010 - 460 05 09

✉ info@tdenh.nl

🌐 www.begravenisverzorgingdenhollander.nl



Relaties
Seksualiteit
Burn-out

Onzekerheid

ADHD – Autisme

Identiteit

Opvoeding

Rouw

WWW.ABCONSULTS.NL

ABCONSULTS

Precies de hulp die je nodig hebt!

**Conflictbemiddeling d.m.v.
Mediation voor zakelijk en privé.
Drs. J.C. de Jonge, gecertificeerd
'Psycholoog - Mediator NIP'.**



Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rp nederland.nl
www.dejonge-consultancy.nl



HUIB RUIJGROK

ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

**Juridisch advies en administratieve
en praktische hulp bij:**

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- executele en
conflictbemiddeling

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

Laatste preken v JC Philpot 1-3 à €10,00
William Gadsby 1-3 à €10,00
Preken van John Kershaw 1+2 €25,00
En meer! hetbraambos.nl 078-6933783



ATELIER

— BY WILLEMIJN

LIJSTENMAKERIJ | LAMPENKAPPEN | WANDKUNST
Ebweg 1B Barendrecht | www.atelierbywillemijn.nl

Thuis uw nieuwe PVC vloer kiezen?

Nieuwe collectie hout/steendecoren.
Afspraak? Bel 06-19557166 of mail
info@devloerenkoning.nl

(kerst) fotokaarten

€1,- per kaart t.b.v.

www.kerkbouwbekbergen.nl

Boek jouw ideale vakantie!

www.diskoffer.nl

vakanties met zondagsrust

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

**Niet-ritmische
Psalmzangavond Gouda**

Organist: **Peter Wildeman**
Meditatie: **Ds. J.W. Verweij**
Collecte: **Onkosten**
m.m.v. de **Bovenstemgroepen
Waddinxveen en Wouterswoude**

Gereformeerde Gemeente Gouda

Nieuwe Gouwe O.Z 2 b

D.V. 13 november 2021

Aanvang 19.30 uur

“

ONZE LICHAMEN MOETEN KUIS EN REIN ZIJN, OMDAT JEZUS ONZE NATUUR AANNAM EN DIE GEZEGEND HEEFT.

JODOCUS VAN LODENSTEIN

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op wiltraamdecoratie.nl

Begravenisonderneming
Treur

Kroostweg 22
3704 ED Zeist
030 692 42 58
06 573 156 89
info@begravenisondernemingtreur.nl
www.begravenisondernemingtreur.nl

Begravenisonderneming
de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

Gezond, natuurlijk en heerlijk zacht van smaak.

Glutenvrij en rijk aan Vitamine B en mineralen.

Ga naar boekweitthee.nl

Wordt dealer en ga voor puur.

Mail Daan Blankestijn via daan@agicon.nl

Meer weten? Bel 06 12 02 24 87.

Boekweit THEE

DINANT VAN DIJK *de laatste zorg*
begravenisverzorging

Respectvolle en persoonlijke aandacht

Verzorgt begravenissen waar u wenst.
Genemuiden - IJsselmuiden - Kampen - Zwolle - Urk - Staphorst en omgeving

T: 038-337 61 29
M: 06-24 80 09 17
www.delaatstezorg.nl

Burg. ten Veldestraat 22
8281 ZS Genemuiden
info@delaatstezorg.nl

dag en nacht bereikbaar - geen crematie

Sirjon ZORGGROEP **Vacatures**

- **Applicatiebeheerder** (36 uur, fulltime)
- **Service desk medewerker applicatiebeheer** (minimaal 24 uur)
- **HRM-adviseur** (minimaal 24 uur)
- **Opleidingsadviseur** (Rijssen en omgeving - 16-20 uur)

Het dienstencentrum Sirjon is gevestigd in Ridderkerk, maar een deel van de functies is flexibel (en deels thuis) in te vullen.

Meer dan welkom! sirjon.nl/vacatures

Ds. J. Fraanjeschool De Vesting

In ons nieuwe schoolgebouw in Barneveld is plaats voor een **leerkracht voor groep 5-8** Intern begeleider groep 1-4

Functies voor uitbreiding en vervanging
Zowel fulltime als parttime

Meer informatie of een afspraak voor een bezoek? Bel met de directeur-bestuurder G. Nieuwenhuis: 06-49628043 of kijk op www.fraanjeschool.nl voor verdere informatie

HEEREN VAN OPHEUSDEN

AMBTSKLEDING

MAATKOSTUUMS

TROUWKOSTUUMS

GELEGENHEIDSKLEDING

AFSPRAAK MAKEN?
We bieden de mogelijkheid voor een afspraak in de avonden of voor bezoek bij u aan huis.

HEERENVANOPHEUSDEN.NL | 0488 42 96 90 | INFO@HEERENVANOPHEUSDEN.NL
BURGEMEESTER LODDERSTRAAT 38 | 4043 KM | OPHEUSDEN



Wilt u kleiner gaan wonen? Te huur: eenpers. huisje. Landelijk gelegen.
Evt. met zorg. Vanaf 1 januari 2022.
Kijk op www.rijnwaard-waardenburg.nl
Of bel: 0653933283.

Te huur aangeboden:
Onderverdieping van een vrijstaande woning in **Barneveld**. Eigen opgang en faciliteiten. Evt. gemeubileerd. Ook voor een kortere periode bespreekbaar.
Voor meer informatie: 06-53954653

Magnesium Complex (Neolife): voor een goede nachtrust, meer energie, soepele spieren en gewrichten. November: 2 potjes = 10% korting! Komme 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

Aanraders in boekhandel: 'Wie is Deze?', herdenkingsbundel met vrije en gelegenhedsstof, ds. J.J. Tanis / 'De slapende schildwacht' e.a. (kerst)verhalen, P. de Zeeuw - www.ramshoorn.nl

MOOIE COLLECTIE ORGELS VAN DIVERSE MERKEN
RUIE ERVARING IN ZAAL- EN KERKORGELS

VERTROUWDE KLANKEN...



Stolk Orgels

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL KRABBENDIJKKE
VRIJEHEDSLAAN 55 OOSTPOLDERWEG 1S
2912 EA NIEUWERKERK A/D IJSSEL 4413 NN KRABBENDIJKKE

TEL. 0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

Jouw bruidsjurk...

-Uniek -Maatwerk -Betaalbaar

Atelier Joline www.atelier-joline.nl
Reeuwijk



10x terdege voor 34,95

Nieuwsgierig? terdege.nl/saambinder of 055-5390300

WILGENHORST
gedenken



ZELF SAMENSTELLEN VASTE LAGE PRIJS ALL INCLUSIVE

WWW.WILGENHORST-GEDENKEN.NL

Bij ons sta je er niet alleen voor

Wordt thuis wonen je teveel? Wie kampt met psychische problemen kan bij Eleos begeleid wonen. Onze woonvormen in Ede en Kesteren zijn specialist in zorg met een reformatorische grondslag.



Willieanne, woonbegeleidster Espalier Kesteren:

"We werken schouder aan schouder, vanuit de kracht van elk individu. We spreken de hoop uit, dat er in elke mens de kracht schuilt om weer zelfstandig te leven."

Albert Jan, woonbegeleider Juventum Ede:

"Hier wonen jongeren met autisme. Relaties onderhouden vinden ze vaak moeilijk. Dan spreken we af met wie ze deze week contact leggen, bijvoorbeeld met de jeugdvereniging van de kerk."

Miranda, woonbegeleidster Siloam Ede:

"Christen zijn is een verbindende factor. Bewoners kunnen met geloofsvragen bij ons terecht. Geloof helpt, om te weten dat je er niet alleen voor staat."

**Meer weten? www.eleos.nl/wonenbijeleos.
Bellen kan ook: 088-892 12 13**



VanWijngaarden

THEORIE

www.vanwijnngaarden.nl

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Vos
begravenisverzorging

Wij verzorgen alleen begrafenissen in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.

Dag en nacht bereikbaar en beschikbaar

Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
Ditmar Markusse T 058 33 323 83

Regio Rijssen, Enter, Wierden
Jan Kamp & Mark Vos T 0548 540 053

Anja van den Belt - van den Dijk, Contactpersoon verzorgdare

Regio Veluwe en omliggende gebieden
Benny Vos & Mark Vos T 0577 401 689

www.begravenisverzorgingvos.nl

50 jaar rd

Christen zijn in deze samenleving

RD. Voor het hele verhaal

De doelen van veel mensen zijn rijkdom, macht en aanzien. Zij zetten alles op het hier en nu. Wat betekent deze houding voor een christen en hoe die zich moet opstellen in het dagelijks leven? Wat is onopgeefbaar en wat niet? Wat is principe en wat traditie? Het RD wil helpen bij de meningsvorming hierover door het nieuws vanuit een christelijk perspectief te duiden. Dat doen we in interessante, evenwichtige en betrouwbare artikelen. Het gaat immers om het hele verhaal. En dat verhaal reikt verder dan alleen het aardse. **RD. Geloofwaardig.**

Kijk op rd.nl/saambinder hoe het RD voor het hele verhaal gaat en kies uw proefabonnement.

rd reformatorisch dagblad

Volledig ten bate van de renovatie van het kerkgebouw van de ger. gem. te **Hardinxveld Giessendam**

De eenvoudige waarheid van de christelijke godsdienst
Hugo Binning € 20
(een nieuwe vertaling van de 'Ettelijke gronden')

De leer van de bekering
Thomas Watson € 12,50

Prijzen zijn exclusief verzendkosten
Levering vanaf half november 2021

Te bestellen via jwhovestadt@hotmail.com of 06-12249265

NIEUWE BOEKEN - ZOJUIST VERSCHENEN



HUGO BINNING
Grondslagen van de christelijke religie
Een verklaring van de Westminster Catechismus tot vraag 21. Vertaald door drs. H. Folmer.
gebonden | 33131226
313 blz. | € 29,50



DS. D.C. FLAPPER E.A.
Een bloem uit het paradijs
Wat de Bijbel zegt over het huwelijk. Geschenkbboekje waarin meditaties afgewisseld worden met praktische stukjes.
gebonden | 33131332
80 blz. | € 12,50



MATTHEW HENRY
Geloof ook in Mij
Een niet eerder vertaalde preek over Johannes 14:1 over het geloof in God en het geloof in Christus.
gebonden | 33131295
72 blz. | € 10,90



DS. H. HOFMAN
Gods weg is volmaakt
Geestelijke en praktische toepassingen vanuit het boek Ruth. Met gespreksvragen.
paperback | 33131318
143 blz. | € 14,90



DS. A.T. HUIJSER
Is er enig middel?
De weg tot de enige troost. Aan de hand van Zondag 1-7. Met gespreksvragen.
gebonden | 33131219
110 blz. | € 13,90



DS. A. MOERKERKEN
De stad van mijn vadersen
Meditaties over Nehemia. Het bijbelboek Nehemia bevat een belangrijke boodschap voor onze tijd.
gebonden | 33131394
220 blz. | € 18,50

Den Hertog uitgeverij

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR

Elzenkade 6 - Houten Tel. (030) 637 34 34 www.hertog.nl
Postbus 150, 3990 DD Houten E-mail: boeken@hertog.nl info: www.uitgeverijdenhertog.nl

THEMAOCHTEND

D.V.
WOENSDAG
17
NOVEMBER
Aanvang:
10.00 uur

JONGERENBIJEENKOMST

Save the date

D.V. VRIJDAGAVOND
19
NOVEMBER
IN DE Geref. Gem.
TRICHT-GELDERMALSEN
Laan van Leeuwenstein 10
Geldermalsen
Aanvang: 19.30 uur

Locatie:
Geref. Gem. Tricht-Geldermalsen,
Laan van Leeuwenstein 10,
Geldermalsen

**VOORAF AANMELDEN IS
NOODZAKELIJK**

Voor meer informatie en
aanmelden:
themaochtend.nl
of bel **0348-489929**

HET OUDE EN NIEUWE VERBOND

Ds. A. Schot zal het thema met ons behandelen in het
licht van Jeremia 31.

In het verlengde daarvan zal **ds. D. de Wit** spreken
over de Galatenbrief.

Ds. D. Zadok zal met ons nadenken over het
Joods-christelijke perspectief rond het oude
en nieuwe verbond.

Een boeiend en leerzaam thema:
**Een wereld van
verschil?**

Een programma met muzikale bijdragen

Van harte welkom!
Aanmelden en meer informatie:
dep-israel.nl/activiteiten

Ruime gelegenheid om vragen
te stellen aan ds. Zadok en aan
de Israëlitische jongeren

GRATIS LUNCH!

Deze bijeenkomsten zijn ook te volgen via de livestream op dep-israel.nl

Begrafenisonderneming STAM

Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

Stijlvolle **rouw - gelegenheid -
doopkleding**
www.kindergelegenheidskleding.nl

De specialist in het milieubewust
isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Energijstraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

www.profijtisolatie.nl

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Perengaard 65, 3264 PB Nieuw-Beijerland
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

**Aanlevertijd van kerknieuws en berich-
ten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.**

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,40 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.



Voor niemand bang

IN HET JAAR 1379 IS WYCLIFFES ZIEK. ZIJN VRIEND CHARLES IS ERG BEZORGD. WYCLIFFE WERKT OOK ZO HARD. ALS HET MAAR GOED GAAT!

Onrustig draait John Wycliffe zich van de ene op de andere zij. Hij weet haast niet meer hoe hij liggen moet. Alles doet hem zeer.

Hoeveel dagen ligt hij nu al ziek op bed? Hij probeert terug te rekenen, maar het lukt hem niet. Het lijkt wel of hij steeds minder helder kan denken. Opnieuw wordt het zwart voor zijn ogen. En wat is het warm in bed! Met moeite zoekt hij naar een koele plaats. Twee tellen later rilt hij alweer van de kou.

Bezorgd trekt zijn vriend Charles de dekens over zijn schouders. 'De koortsen hebben je weer behoorlijk te pakken, broeder', zegt hij zacht. 'Misschien moet ik een nieuwe kruidendrank voor je klaarmaken. Je moet vooral veel drinken.'

Wycliffe knikt met gesloten ogen. Alles is hem te veel. Wat is hij moe! Het lijkt wel of z'n bed beweegt. Dat kan toch niet?

Met diep medelijden kijkt Charles zijn goede vriend aan. Als dit maar goed gaat! Terwijl Wycliffe wegzakt in een diepe slaap, veegt Charles voorzichtig het parelende zweet van zijn voorhoofd. Hoofdschuddend loopt hij daarna naar het vuur. Eerst maar weer warm water maken voor de drank en een kruidencompres. Het verbaast hem niet dat Wycliffe aan het eind van zijn krachten is. Hij werkt haast dag en nacht. Dat kan toch niemand volhouden! Een pijnscheut trekt door het hart van Charles. O, stel je voor dat dit het levenseinde van zijn vriend zou worden! Hij moet er niet aan denken! En toch gaat het zo te zien eerder achteruit met hem dan vooruit. Het lijkt wel of zijn levenskaars bijna is opgebrand.

Een (on)leesbare brief...?

Een envelop voor jou! zegt je moeder als je thuiskomt uit school.

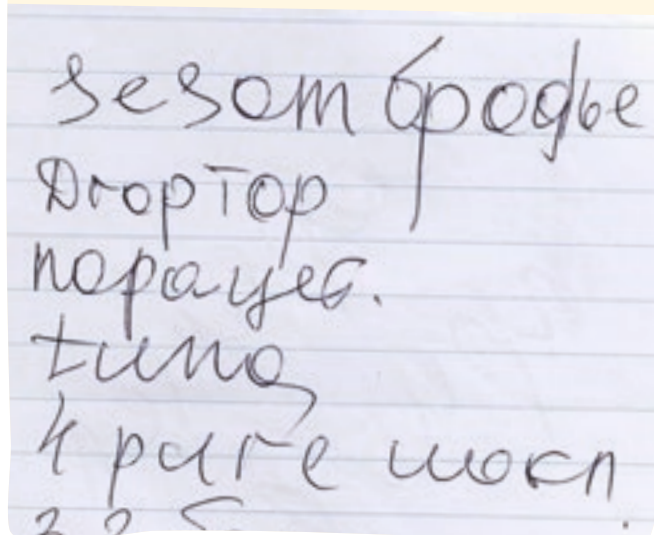
Vol verwachting maak je de envelop open. Wat zou daar toch in zitten? Wat een teleurstelling. Het is een brief met wat krabbels erop. Je kunt het eigenlijk niet eens lezen. Onleesbaar.

De apostel Paulus heeft het in zijn tweede Korinthebrief over een leesbare brief. 'Niet geschreven met inkt, maar door den Geest des levenden Gods, niet in stenen tafelen, maar in vlezen tafelen des harten' (2 Kor. 3:3).

Wanneer mag jij zo'n leesbare brief van Christus zijn? Als je iedere dag omgang met de Heere mag hebben. Dan lig je vaak op je knieën om tot Hem te bidden. Dan lees je graag uit Gods Woord of bijvoorbeeld je dagboek. Dan voel je steeds weer hoeveel zonden je dagelijks blijft doen. 'k Heb tegen U, ja U alleen, misdreven; Uw wil en wet, hoe heilig, stout versmaad' (Ps. 51:2, berijmd). Dat zullen andere kinderen aan je merken. Dan luister je zo graag naar het Bijbelverhaal op school. Dan is de zondag de dag waar je het meest naar uitziet. Omdat je naar Gods huis mag om te luisteren naar Zijn Woord. Herken je dit in jouw leven? Laat het steeds je gebed blijven of Gods Geest krachtig in jou wil blijven werken.

Misschien ben jij nog wel een 'onleesbare' brief. Net zoals de brief die je kreeg. Wat erg! Laat deze bijdrage dan een aansporing zijn om de Heere te gaan zoeken en Hem te mogen vinden! Of zie je uit naar het werk van Gods Geest in jouw hart? De Heere werkt nog, ook in kinderharten. Omdat Hij gezegd heeft: 'Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert ze niet; want derzulken is het Koninkrijk Gods' (Mark. 10:14).

Leestip: 2 Korinthe 3:1-6.



Ds. Labee over:

Spreken tót en schrijven námens de doden

Af en toe hoor ik dat bij begrafenissen de gestorvene wordt aangesproken. Wilt u nog eens schrijven hierover? Hoe moeten we denken over de namen 'met kruisjes' in rouwadvertenties?

Spreken tót

Ondergetekende realiseert zich dat dit tere en gevoelige zaken zijn. En zonder twijfel zijn er lezers die vanuit deze vragen weer sterk bepaald worden bij de lege plaats(en) die in hun leven kwam(en). Of opkomende gedachten over de wijze waarop ze met deze dingen zijn omgegaan. We willen niet zomaar kritiseren of mensen pijn doen. Tegelijk zouden we graag beide vraagstellers van een antwoord willen voorzien. Wellicht dat we elkaar kunnen opscherpen. En de Heere trooste in ieder geval in alle rouw, gemis en verdriet...

De eerste vraagsteller vroeg naar het spreken tót een gestorvene. Er mag, ja moet zelfs, ruimte zijn voor verdriet. Wie zou niet denken aan David, die riep na de doodstijding van zijn beminde zoon Absalom: Mijn zoon Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom! Och, dat ik, ik voor u gestorven ware, Absalom, mijn zoon, mijn zoon! (2 Sam.18:33b). Ook van de Zaligmaker lezen we bij het graf van Zijn vriend Lázarus: 'Jezus weende' (Joh.11:35). Maar het is echter principieel onjuist als een gestorvene wordt aangesproken. Naar het woord van de wijze Prediker: 'de doden weten niet met al' (9:5m). De doodsjordaan is een definitieve grens. Een gestorvene kan op geen enkele wijze meer horen. Huiveringwekkend is de geschiedenis van koning Saul die een waarzegster in Endor bezoekt om met de al gestorven Samuël te spreken. De profeet Jesaja waarschuwt voor deze praktijken (8:19): 'Wanneer zij dan tot ulieden zeggen zullen: Vraagt den waarzeggers en duivelskunstenaars, die daar piepen en binnensmonds mompelen, zo zegt: Zal niet een volk zijn God

vragen? Zal men voor de levenden den doden vragen?' Als we op goede gronden mogen geloven dat het ware genadewerk in het leven van een overledene was, belijden we met Zondag 22 van onze Heidelbergse Catechismus dat de 'ziel na dit leven van stonden aan tot Christus, haar Hoofd, zal opgenomen worden'. Ook uit de geschiedenis van de moordenaar aan het kruis wordt dat zo duidelijk: 'Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn' (Luk.23:43). In die hemelse heerlijkheid zal God Drie-enig worden grootgemaakt en is de pelgrimsreis vergeten. Maar ook als we niet zo duidelijk of helemaal niets weten over de eeuwige bestemming van een gestorvene, blijft het waar: de dood is een definitieve grens. En onze doden kunnen en mogen niet aangesproken worden. Wat letterlijk niet mag en moet, gebeurt in overdrachtelijke zin overigens keer op keer: net zoals Ezechiël stond te preken in het dal van dorre doodsbeenderen, mag Gods Woord klinken tot geestelijk doden. En onder de 'beademing' van Gods Geest zal dat tot zegen zijn!

Schrijven námens

Een andere vraagsteller schreef over een gewoonte die onder ons in toenemende mate voorkomt. Door middel van rouwkaarten en advertenties wordt kennis gegeven van een geliefde die de weg ging van alle vlees. Er staan echter ook namen onder van familiebetrekkingen die eerder al zijn afgereisd naar hun eeuwige bestemming, meestal met een 'kruisje' achter hun naam. Is dat eigenlijk wel juist? Opnieuw benadrukken we dat we geen mensen willen kwetsen, zeker niet rondom deze tere zaken. Echter we menen dat het inderdaad beter is om wat zorgvuldiger hiermee om te gaan. Als men deze 'geliefden' niet onbenoemd wil laten en toch duidelijk het onderscheid tussen de levenden en de gestorvenen wil erkennen, kan het op een andere wijze. De nog wel bekende ethicus dr. W.H. Velema (1929-2019) gaf destijds als advies om erbij te schrijven 'in herinnering' of 'hij of zij was een zoon, zuster, broer etc. van onze overledene' met de naam of namen erachter. Als we op deze wijze een overlijdensbericht opstellen, is dat in lijn met Gods Woord. Nogmaals verwijzen we naar bovengenoemde tekst uit Prediker 'maar de doden weten niet met al'. De kanttkening (23) schrijft daarbij: 'namelijk van hetgeen dat hier op aarde geschiedt'.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.

